

رمزارزها؛ جذاب اما پرریسک/سناریوی مالباختگان بورس تکرار می‌شود؟

بررسی‌ها نشان می‌دهد فقدان زیرساخت حقوقی و ذات شفافیت‌گریز پدیده ارزهای دیجیتال، کار را برای احقاق حقوق مالباختگان و شاکیان پرونده‌های رمزارز تقریباً ناممکن کرده است.

به گزارش خبرنگاران بورس، بانک و بیمه گزارش خبر، با سرایت ویروس کرونا به اقتصادهای بزرگ جهان، توجه به سرمایه‌گذاری در بازارهایی نظیر طلا و رمزارز شدت گرفته است. تا جایی‌که هر اونس جهانی طلا در مرداد سال گذشته به ۲۰۶۰ دلار رسید و بیت‌کوین هم اخیراً تا قله ۶۴ هزار دلاری بالا آمد و اخیراً در محدوده ۵۰ هزار دلاری نوسان می‌کند.

در سال‌های اخیر در ایران نیز موج جدیدی از سرمایه‌گذاری در بازار رمزارزها شکل گرفته که نسبت به آن بیم و امیدهایی وجود دارد. شاید مهم‌ترین دلیل استقبال مردم کشورمان از بازار رمزارزها، بهره‌مندی از افزایش نرخ ارز و افزایش قیمت جهانی رمزارزها باشد؛ اتفاقی که ناشی از ارزش‌گذاری دلاری رمزارزهایی مانند بیت‌کوین است.

ریسک مضاعف استخراج و سرمایه‌گذاری بر رمزارز در ایران فارغ از دوران صعودی قیمت رمزارزها، ریزش‌های اخیر بازار ارز و کاهش قیمت بیت‌کوین، ۲ مؤلفه مهم برای افت تصاعدی ارزش دارایی برای سرمایه‌گذاران ایرانی بازار رمزارزها محسوب می‌شود. آخرین تحول قیمتی در بازارهای ارزهای دیجیتال نیز مربوط به سیاست‌گذاری اقتصادی آمریکا با رونمایی از یک بسته مالیاتی بود که نشان‌گر اثرپذیری و دهن‌بینی نرخ‌ها در این بازار دارد.

در این باره، ریزش شدید قیمت بیت‌کوین که سابقه آن به ریزش ۸۰ درصدی قیمت در حد فاصل دسامبر ۲۰۱۳ تا ژانویه ۲۰۱۵ و نیز ریزش ۷۲ درصدی قیمت بیت‌کوین در سال ۲۰۱۸ باز می‌گردد، از یک سو و امکان کاهش نرخ ارز در ایران از سوی دیگر، (بر فرض مصون ماندن از هرگونه کلاهبرداری و مسدودی)، خطر کاهش ارزش دارایی مردم در این بازار را گوشزد می‌کند.

فارغ از نوسانات شدید قیمتی، در روزهای اخیر اخبار بدی از کشور ترکیه به گوش معامله‌گران بازار رمزارز رسیده است. چندی پیش، صرافی تودکس (thodex) از دسترس خارج و مدیر این صرافی با ۲ میلیارد دلار رمزارز متواری شد؛ از سوی دیگر، صرافی و بیت‌کوین (vebitcoin) نیز در ابتدای این هفته از سوی ناظر مالی ترکیه تعطیل و تمامی حساب‌های بانکی این صرافی مسدود و کارکنان آن دستگیر شدند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد، فقدان زیرساخت حقوقی و ذات شفافیت‌گریز ارزهای دیجیتال، کار را برای احقاق حقوق مالباختگان و شاکیان پرونده‌های رمزارز تقریباً ناممکن کرده است؛ حال آنکه این امر به دلیل مسدود شدن کیف پول برخی ایرانی‌ها در شرایط تحریم و افزایش کلاهبرداری‌ها از افراد ناآگاه و مشتاق به سرمایه‌گذاری در حوزه استخراج یا معامله رمزارزها بیش از سایر کشورهای جهان به چشم می‌خورد.

در همین ارتباط، سرهنگ رجبی، رئیس مرکز تشخیص و پیشگیری از جرایم سایبری پلیس فتا در یک گفت‌وگوی تلویزیونی با بیان اینکه تعداد تخلفات در حوزه ارزهای دیجیتال افزایش پیدا کرده، گفت: عمده پرونده‌های ثبتی در پلیس فتا مربوط به مالباختگانی است که اطلاع و شناختی نسبت به پدیده رمزارز و فرآیند استخراج و معامله آن نداشته و سرمایه خود را با انگیزه سرمایه‌گذاری در اختیار کلاهبرداران قرار می‌دهند.

وی در خصوص مخاطرات سرمایه‌گذاری در بازار رمزارزها اظهار داشت: سرمایه‌گذاری به صورت پانزی یکی دیگر از دام‌هایی است که کلاهبرداران برای سرمایه‌گذاران پهن کرده‌اند. در این روش افراد سرمایه خود را در اختیار شرکت‌هایی قرار داده که قول سود چشمگیر ماهیانه به آنان می‌دهند. عمده این شرکت‌ها خارج از کشور هستند و تا زمانی که هرم سرمایه‌گذاری تکمیل نشده باشد، به اعضا سود می‌دهند. اما پس از تکمیل هرم، اقدام به کلاهبرداری کرده و دیگر اثری از آن شرکت نخواهد بود.

از طرفی، اخیراً اصغر بالسنینی درباره آینده قیمت‌ها در ارزهای دیجیتال گفت: تجربه نشان داده در چنین بازارهایی ریسک عدم نفع و تحمیل زیان به سرمایه‌گذاران بسیار جدی و کلیدی است، همانطور که در روزهای اخیر بخش قابل توجهی از خریداران کریپتو کارنسی‌ها و بیت‌کوین که با قیمت‌های بسیار بالایی اقدام به خرید کرده بودند، دچار خسران و زیان جدی شدند.

این اقتصاددان هشدار داد: آنچه که می‌تواند باعث نگرانی جدی شود ورود بخش‌هایی از جامعه برای سرمایه‌گذاری در این حوزه است در حالی که متأسفانه تجربه و تحلیل دقیق و آگاهانه از روند بازار کریپتو کارنسی‌ها، نحوه قیمت‌گذاری، استخراج و معاملات ندارند و بر اساس جو روانی و فضای تبلیغاتی به وجود آمده وارد چنین بازاری می‌شوند.

بهشتی برای کلاهبرداری

بر اساس آنچه مطرح شد، امکان اثرپذیری قیمت‌ها در بازار ارزهای دیجیتال از سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها، تمرکز بالای چینی‌ها در فرآیند استخراج و مدیریت آتی بازار، انتظار اصلاح عمومی قیمت‌ها و لانه‌گزینی کلاهبرداران در زوایای پنهان پدیده رمزارز، مخاطرات بین‌المللی برای کلیه سرمایه‌گذاران محسوب می‌شود و به همین دلیل اغلب کارشناسان سهم حداقلی برای ارزهای دیجیتال در سبدهای سرمایه‌گذاری قائل هستند.

زوایای کمتر شناخته شده و پشت پرده پیچیده ارزهای دیجیتال به لحاظ فنی، بازار رمزارزها را بستری ایده‌آل برای اقدامات مجرمانه‌ای نظیر پولشویی، تأمین مالی تروریسم، کلاهبرداری و تأمین منابع سایت‌های شرط‌بندی کرده و همین مساله ریسک سرمایه‌گذاری در معاملات رمزارزها را افزایش داده است.

سناریوی بورس در رمزارزها تکرار می‌شود؟

در ایران مدتی است گروهی از کارشناسان اقتصادی نسبت به تکرار سناریوی ریزش مردادماه ۱۳۹۹ بازار بورس در بازار ارزهای دیجیتال هشدار می‌دهند. استدلال این گروه، به اصلاح توأمان قیمت جهانی ارزهای دیجیتال و کاهش نرخ ارز بازمی‌گردد و از فقدان پشتوانه در ازای این دارایی پرحاشیه خبر می‌دهند. این در حالی است که برخی از سرمایه‌گذاران، برای فرار از ریسک بازار سهام و در امان ماندن از زیان‌هایی نظیر ریزش سال گذشته بازار سهام، وارد عرصه ارزهای دیجیتال شده‌اند.

آنچه در این میان حائز اهمیت و قابل تأمل است، مراجعه حجم بالای مالباختگان رمزارز و نیز مسدود شدن برخی کیف‌های پول سرمایه‌گذاران ایرانی به بهانه‌های مختلف در بازار ارزهای دیجیتال است؛ پدیده‌ای که بارها در رسانه‌ها مورد اشاره قرار گرفته و ریسک‌های مواجهه با آن مکرر بیان شده است؛

بنظر می‌رسد اطلاع‌رسانی عمومی نسبت به ابعاد پیدا و پنهان بازار رمز ارزها می‌تواند نقش مهمی در افزایش آگاهی مردم نسبت به این بازار جدید داشته و از مغبون شدن بسیاری از سرمایه‌گذاران که با حداقل دانش و شناخت، سرمایه خود را وارد این بازار می‌کنند، جلوگیری کند. مسئولیتی که بنظر می‌رسد مشترکا متوجه دستگاه سیاست‌گذار حوزه رمز ارز، یعنی بانک مرکزی و نیروی انتظامی است.